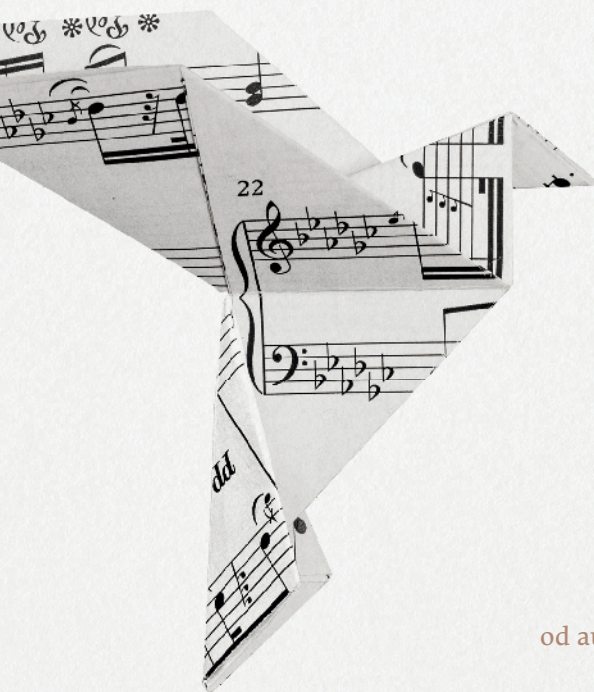

**alena
mornštajnová**

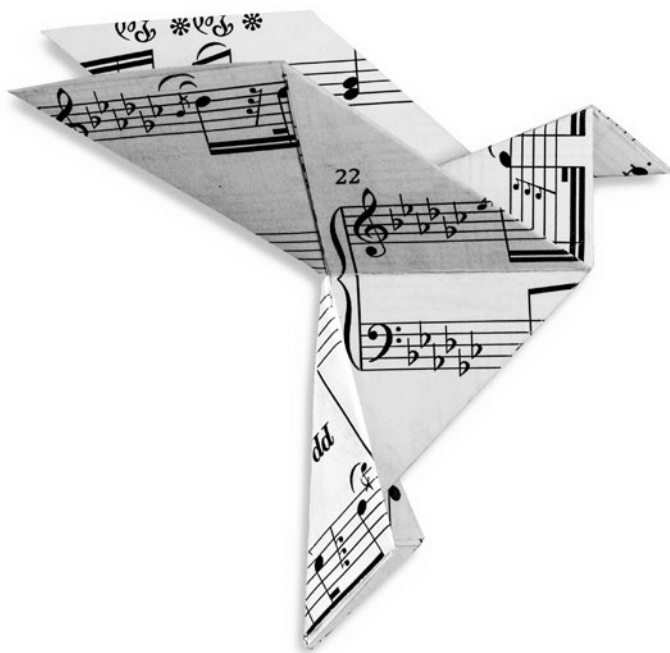
tiché roky

host

od autorky bestselleru *Hana*

alena mornštajnová

tiché roky

alena mornštajnová

Brno 2019

tiché roky

© Alena Mornštajnová, 2019 (elektronické vydání)

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2019

ISBN 978-80-7577-921-2 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7577-922-9 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7577-923-6 (Formát MobiPocket)

prolog

Na babičku mám dvě vzpomínky. První je rozmazaná a nejasná. Jsem ještě úplně malá. Stojím v našem domě pod schodištěm, dlaždice mě studí do bosých nohou a shora se na mě snášejí barevné kousky oblečení. Plují vzduchem, zachytávají se o zábradlí a dopadají mi k nohám. Babička pobíhá okolo, sbírá svetry, punčochy, sukně, spodničky a obrovské kalhotky s nohavičkami a bez ladu a skladu je cpe do tašky. Rozběhnu se a začnu taky sbírat. Když babičce podávám bílé kombiné, podívám se na ni a vidím, že jí po tvářích tečou slzy.

Od té doby vím, že i dospělí pláčou.

Druhá vzpomínka je úplně jasná a předcházela jednomu z nejdůležitějších rozhodnutí, jaká jsem v životě udělala.

Na nemocniční posteli leží žena. Že je to babička, vím jenom proto, že mi to řekl otec. Oči má přivřené, ale nespí. Hrudník se jí zvedá sípavým dechem a papírová kůže na ruce je zbarvená rudofialovými skvrnami. Snažím se dýchat jen mělce, protože vzduch v pokoji je nasáklý pachem moči, potu a dezinfekce. Zadívám se do pobledlého obličeje, jestli poznám ženu ze své dětské vzpomínky. Babička otevře oči a zahledí se na mě.

„Blanko, Blaničko.“ Usměje se.

Jmenuju se Bohdana. Zmateně se obrátím k otci.

„Blaničko,“ zopakuje babička, ale když zavrtím hlavou, otec mi sevře paži.

Podívám se na něj.

Uhne očima.

„Blanka byla její sestra,“ řekne netrpělivě. „Už umřela.“

Vím, že lže. Prozradil mi to uhýbavý pohled a záblesk předchozí vzpomínky.

Protože když tehdy babička sebrala poslední kousek prádla, narovнала se, utřela si slzy a vykřikla nahoru do schodů: „Vyháníš mě. Všechny od sebe vyháníš. Blanka tady taky není kvůli tobě. Nakonec zůstaneš sám.“

Babička žila ještě další dva měsíce, ale otec mě už na návštěvu do léčebny nevzal.

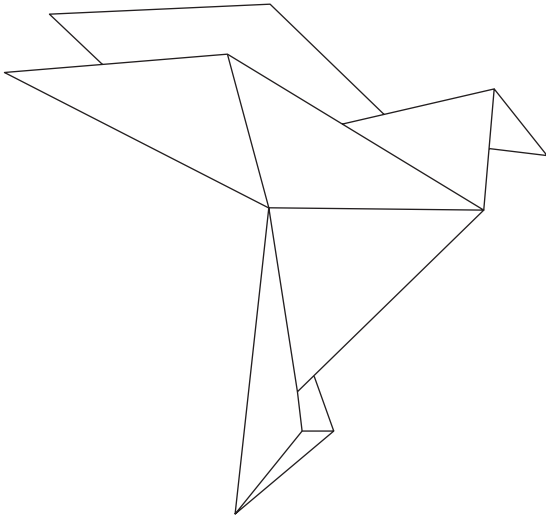
Bylo mi třináct, když jsem v páchnoucím pokoji se čtyřmi lůžky, na nichž v léčebně dlouhodobě

nemocných podřimovali léky omámení pacienti, zahlédla i svůj konec a pochopila, že lidé okolo mě prožili dny, které ovlivnily to, jak žijí a jací jsou dnes. Že i moje rodina má svou historii. A že o ní nic nevím.

A tehdy jsem se začala ohlížet do minulosti a vrývat si do paměti současnost.

Stala se ze mě sběratelka vzpomínek. Do velkého červeného sešitu s modrými linkami jsem si začala zapisovat své myšlenky a všechny události, které nás potkaly, třebaže se v tu chvíli zdály docela bezvýznamné. Teprve ve šňůře plynoucích let se ukázalo, že cokoli se stalo, bylo důležité, protože tak jako mávnutí motýlích křídel může vyvolat tajfun na druhém konci světa, tak i pouhé slovo mnohdy raní a poznamená vztah dvou lidí navěky.

Někdy jsem za den popsala celé stránky, jindy jsem po dlouhé odmlce napsala jen pár řádků, ale pokaždé jsem měla na mysli toho, komu byly mé zápisky určeny. Člověka, který se ztratil v oné minulosti, o níž jsem nic nevěděla, a kterého jsem moc, moc potřebovala.

1 / dcera

Náš dům stojí na kraji města na konci slepé ulice. Za zahradou zarostlou starými stromy, nestříhanými keři a zřídkakdy kosenou trávou je jen prašná polní cesta, louka a nekonečný les. Plot i stěny domu jsou porostlé břečťanem, takže při pohledu z opačného konce ulice dům splývá s okolím a je těžké ho postřehnout. Ale když přijdete blíž, vidíte ho.

Je velký a pevný a tmavá okna se ze zelených listů na příchozí dívají, jako kdyby je pozorovala a zkoumala, jestli jsou hodni projít železnou brankou, vstoupit do předzahrádky a po dlážděném chodníku, jehož spárami prorůstá mech a tráva, dojít ke třem kamenným schodům vedoucím ke vchodovým dveřím.

Zvenčí se dům podobá mému otci. I on zdánlivě splývá s okolím, ale jakmile se k němu přiblížíte, vidíte jeho velikost, cítíte jeho sílu a pronikavý pohled.

V jednom se ale otec od našeho domu liší. Když dům otevře dveře, překvapí vás světlem, vstřícností, útulností a konejšivým pocitem domova. Otec své dveře nikdy neotevívá. Vůbec netuším, co se za nimi skrývá.

Náš dům je kouzelný. Vím to, protože čtrnáctého září devatenáct set osmdesát, kdy jsem se narodila, uplynul přesně rok a den, co se do něj rodiče nastěhovali. Otcí bylo hodně přes čtyřicet a mamince jen o pár roků méně. Narodila jsem se po dvaceti pěti letech manželství a vyrůstala jsem jako jedináček. Na rub jedné z mých prvních fotografií maminka napsala, že jsem zázrak a dar z nebes.

Pro otce jsem byla přítěží.

Když s námi bydlela Běla, dům voněl levandulí, lepidlem a připáleným jídlem. Ty tři vůně patřily k Běle stejně jako oči barvy čerstvě umleté kávy a vlasy v odstínu hořké čokolády, zastřižené do účesu, kterému říkala mikádo, ale který ve skutečnosti vypadal, jako kdyby si vlasy sama ustříhla podle hrnce. Běla ten účes považovala za velice francouzský. Přestože francouzsky neuměla ani slovo, měla slabost pro všechno, co s Francií souviselo. Odtud zřejmě pramenila i její láska k levanduli.

Fialovomodré levandule kvetly na záhoncích lemuujících chodník k domu, v mísách u schodiště i v truhlících na okenních parapetech. Bělina víra ve všemocnou

sílu levandule byla neotřesitelná. Tvrдила, že levandule odpuzuje dotěrný hmyz a chrání oděvy před moly. Šatní skříně prokládala pytlíčky se sušenými květy a tvářila se, že neslyší, jak otec nadává, že mu košile, svetry a kalhoty smrdí jako nějaké lehké ženské. Levandulovým olejem léčila otcův smutek, svou nespavost a má rozbitá kolena. Tvrдила, že levandule zlepšuje trávení a pomáhá proti nadýmání. Přimíchávala ji do džemů, vkládala do dóz s cukrem, přidávala do jídla a vyráběla z ní ocet i zmrzlinu.

Dům byl pro nás velký. Některé pokoje jsme vůbec nepoužívali, jen občas jsme s Bělou utřeli prach, vytřepaly závěsy a vysály koberce, aby se do neobydlených místností nenastěhovali pavouci a jiní nezvaní hosté, ale Běla si přesto za své království zvolila kuchyň. Ne že by ráda vařila — přes veškerou snahu a důmyslné přísady ve stylu francouzské kuchyně každé Běline jídlo chutnalo stejně, tedy připáleně. Vybrala si ji, protože právě v přízemní kuchyni přicházelo širokými okny dovnitř nejvíce světla a stál tam největší stůl v celém domě.

Běla velký stůl potřebovala. Trávila u něj celé hodiny vystřihováním, malováním, lepením a skládáním. Vyráběla koláže nejrůznějších barev a vzorů s obrazy snových krajin a portréty lidí, které se při pohledu zblízka roztržily na stovky barevných obrazců. Všude byly hromady barevných papírů a odstrižků, a tak jsme museli jít v sousedním obývacím pokoji.

Otec si stěžoval, že je v kuchyni nepořádek a že kvůli přenášení hrníčků s čajem a talířů s polévkami

a omáčkami je celý dům pobryndaný a koberce samý flek.

Když otcovo brblání nabylo na síle a občas se ozvalo i ostřejší slovo, Běla s povzdechem shrnula papíry, nůžky a lepidla do krabic a jedli jsme v kuchyni, dokud nás výstřižky zase nevyhnaly do obýváku.

Bělina záliba ve vyrábění, která otci tak vadila a kterou jsem já zbožňovala, by se nezasvěcenému člověku mohla zdát zvláštní, ale měla své opodstatnění. Běla nejenže vyráběla koláže, ale protože byla učitelkou v mateřské škole, tvoření bylo i součástí práce, která se v jejím případě, pravda, poněkud vymkla kontrole.

Přestože v jiných ohledech byla spíš neposedná a nesoustředěná, stále něco hledala a pro jednu věc zapomínala na druhou, do koláží nebo přípravy práce pro děti se často zabrala tak, až zapoměla, že právě vaří brambory či rýži, peče kuře nebo sekanou nebo že je potřeba promíchat omáčku, a ze zaujetí ji vytrhl teprve pach spáleniny. V tu chvíli odevzdaně odložila nůžky, odsunula židli, s povzdechem se pokusila napravit, co se ještě dalo, a v duchu se připravila na uštěpačné poznámky mého otce.

Toho odpoledne, kdy jsme přijeli z návštěvy nemocné babičky, jsme už před domem cítili připálené mléko. Otcovo nakrabacené čelo se zamračilo ještě víc a koutky úst se mu svezly dolů. Zabouchl za sebou dveře hlasitěji, než bylo nutné, a mě napadlo, že bude lepší, když se s Bělou jen přivítám mezi dveřmi a zavru se do svého pokoje. Měla jsem hlavu plnou vlastních

myšlenek a pochyb, které ve mně vyvolala babiččina slova, a nechtěla jsem poslouchat otcovy zlé poznámky a dívat se, jak Běla pokorně snáší své ponížení.

Běla seděla u kuchyňského stolu, ruce zamazané od lepidla, a připevňovala křídla, očka a zobáčky k barevným tělíčkům papírových ptáčků. Pár hotových skládanek zavěsila na lustr nad stolem. V průvanu přicházejícím z pootevřených dveří se ptáčci rozhoupali a roztočili a vypadali, jako kdyby Běle poletovali nad hlavou a hledali místo, kam slétnout.

Zapomněla jsem na svůj úmysl v tichosti se vypařit, posadila jsem se ke stolu, vzala šablonu a pustila se do obkreslování a vystřihování barevných křidélek.

„Co to tady zase smrdí?“ Otec se ani nenamáhal pozdravit.

Běla se nenechala vyvést z míry.

„Chtěla jsem vám k svačině připravit pudink a asi jsem ho trochu připálila.“

„Asi. Trochu.“ Otec si pohrdlivě odfrkl a rukou se ohnal po papírovém ptáčkoví plujícím vzduchem. Přetrhl nit, na které visel, a strhl ho na zem. „Kdybys raději dělala něco pořádného.“ Otočil se a zabouchl za sebou dveře.

Viděla jsem, jak Běla naprázdno polkla a stiskla nůžky o něco pevněji.

„Tatínek je smutný,“ řekla, aniž se na mě podívala. Jen ona o mém otci mluvila jako o tatínkovi. Smutný, nešťastný, unavený, přepracovaný — to byla slova, kterými Běla svého manžela omlouvala, a já jsem jí ráda věřila.

Ale tou dobou jsem přestávala být dítětem a pootevřela jsem dveře do světa dospělých. Zadívala jsem se na ni pozorněji a poprvé jsem si všimla, že tělo říká něco jiného než slova. Ramena měla svěšená, strnule se usmívala a oči jí plavaly v slzách. Dostala jsem strach.

Přestože jsem Bělu oslovovala jménem a nikdy jsem jí neřekla maminko, byla tou nejlepší matkou, jakou jsem mohla mít. Dávala mi lásku a pocit bezpečí, byla mým štítem před otcovými špatnými náladami i okolním světem. Najednou se můj pocit bezpečí začal vytrácet. Co když otec Bělu svým chladným chováním od sebe odežene? Co když Běla bude mít dost nelítostných poznámek a života vedle muže, který vyhnal vlastní matku a neumí mít rád ani svou dceru?

Z otcova pokoje se ozvala hudba. Dvořák, toho si pouštěl pokaždé, když byl rozmrzelý. Zavřel se ve svém pokoji, položil desku na gramofon a posadil se do křesla s vysokým opěradlem.

Jednou, když mi bylo asi osm, jsem vklouzla do pokoje za ním a posadila jsem se na koberec vedle křesla. Tóny hudby naplňovaly místnost a létaly vzduchem jako Bělini papíroví ptáčci. Zavřela jsem oči a vznášela jsem se s nimi. Najednou hudba umlkla. Otec si mě všiml, beze slova vypnul gramofon, vzal mě za ruku a odvedl do kuchyně.

„To nemůžu mít ani chvíli klid?“ vyštěkl na Bělu a postrčil mě k ní. Překvapeně se podívala nejdříve na mě a potom za odcházejícím otcem.

„Vždyť chtěla jen poslouchat,“ řekla vzdalujícím se zádům.

Ano, chtěla jsem poslouchat a taky jsem měla pocit, že hudba je něco, co máme s otcem společné, a já jsem přece potřebovala patřit do jeho světa... Ale neuměla jsem tu myšlenku vyjádřit, a tak jsem jen stála, připadala si provinile, a nevěděla jsem proč. Běla odtrhla pohled od zavřených dveří, pohladila mě po vlasech a pustila rádio.

Když jsem teď seděla u stolu a pozorovala barevné ptáčky, začaly se mi před očima vynořovat desítky podobných vzpomínek a najednou mě napadlo, že můj otec není a nikdy nebyl dobrý manžel a Běla je u nás nešťastná.

Natáhla jsem se po misce s pudinkem a zabořila lžičku do třaslavé žluté hmoty. Usmála jsem se na Bělu a ukázněně jsem spořádala celou porci připáleného pudinku.

V tu chvíli bych udělala úplně všechno, abych Bělu potěšila.

Vystříhovala jsem poslední papírovou slunečnici a přemýšlela, jak od Běly vyzvědět něco víc o tom, jak naše rodina žila, než se přestěhovala do zeleného domu na konci ulice a než jsem se narodila já. Leželo mi to v hlavě celou cestu z nemocnice. Přestože Běla povídala ráda a často mi vyprávěla o svém domově, sestře i matce, o otcově rodině nemluvila.

Babiččino přerěknutí, otcovo chladné chování a Bělina nechuť mluvit o některých věcech z minulosti se

mi najednou spojily a mě napadaly děsivé možnosti. Co když mě maminka adoptovala a pak, když už tady nebyla, zbyla jsem otci jako nechtěný přívazek...?

Ale lidem ve věku mých rodičů by miminko k adopci nejspíš nedali. Nebo mě unesli? Je možné, že někde žijí moji skuteční rodiče a hledají mě?

Úzkostí se mi sevřel žaludek, ale pak jsem si uvědomila, že jsem otci podobná. A s přibývajícými roky stále podobnější. Ale nenamlouvala jsem si to jenom?

Z horního patra k nám doléhaly tóny klavíru a houslí a mě napadaly další otázky. Proč se rodiče po více než dvaceti letech manželství přestěhovali stovky kilometrů od rodné Prahy? Jak je možné, že jsem se brzy nato narodila já?

Pomohla jsem Běle uklidit poslední odštířky a vytratila jsem se do obývacího pokoje. Usadila jsem se na koberci před nízkými dřevěnými sekretáři a povytáhla horní zásuvku. Věděla jsem, že někde uvnitř ní se skrývají rodné listy, oddací list mých rodičů i novější potvrzení o sňatku otce s Bělou. Ležely v krabici od bonboniéry. Zdálo se mi, že ještě voní po višních v čokoládě vyobrazených na víku. Opatrně jsem krabici položila na zem, ale než jsem ji stihla otevřít, vešla do pokoje Běla. Pohladila mě po vlasech a přisedla si ke mně.

„Hledáš něco?“

Zavrtěla jsem hlavou. Nechtěla jsem, aby Bělu nebo kohokoli jiného napadlo, že mám podezření ohledně svého původu. Běla se dál nevyptávala, a tak